

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОСТІ МОЛОДОГО ПОДРУЖЖЯ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Ярмоленко Л.В. Психологічні особливості моральності молодого подружжя: теоретичні аспекти. Статтю присвячено дослідженню питання моральності молодого подружжя. Проводиться теоретичний аналіз наукової літератури. Подається стислий огляд прикладів родинної моральності та вплив її на особистість молодого подружжя. Порівнюються родинні цінності та їх трансформація в сучасному суспільстві.

Ключові слова: сім'я, рід, родина, молоде подружжя, традиції, звичаї, чоловік, дружина, родинна моральність.

Ярмоленко Л.В. Психологические особенности нравственности молодых супругов: теоретические аспекты. В статье исследуются вопросы нравственности молодых супругов. Проводится теоретический анализ научной литературы. Подается краткий обзор примеров семейной нравственности и ее влияние на личности молодых супругов. Сравняются семейные ценности и их трансформация в современном обществе.

Ключевые слова: семья, молодые супруги, род, традиции, муж, жена, семейная нравственность, обычаи.

Постановка проблеми. У наш час проблема родинної та сімейної моральності придбала особливу актуальність. Вплив соціальної та демографічної кризи значно погіршили демографічну ситуацію. Традиційно шанований в нашій країні такий соціальний інститут, як родина, значною мірою втратив свою цінність. В.О. Сухомлинський вважав, що "до материнського й батьківського обов'язку людину треба готувати, мабуть, чи не з колиски". Він наголошував: "Морально, духовно підготувати наших синів до високої місії батька й чоловіка – це одне з найважливіх і найтонших завдань виховання". [6] Чоловік повинен бажати бути добрим хазяїном, авторитетним батьком, годувальником сім'ї, вимогливим вихователем, а жінка повинна реалізувати своє природне призначення дружини, матері, берегині домашнього затишку.

Основний матеріал та результати досліджень. З давніх-давен українці розглядали сім'ю і рід як святу, а виховання дітей – як святий обов'язок батьків : завдяки вихованню в родині народ продовжував себе в своїх дітях, генерував свій національний дух, характер, менталітет, традиційну родинно – побутову культуру [4; с.50-52].

Перший досвід соціальної поведінки особистість набуває в родині, яка об'єднує найрідніших людей спільними переживаннями, тур-

ботою, обов'язками. Народ, родовід, рід, родина – поняття, що розкривають моральну і духовну сутність, природну послідовність основних етапів формування людини. Від роду до народу, нації – такий природний шлях розвитку кожної людини, формування її громадянської зрілості та національної свідомості. Генеральна Асамблея ООН, оголосила 1994 рік Міжнародним роком сім'ї, визначила спільну для всіх країн тему: "Всі ми – одна родина", підкресливши цим важливість системи родинних цінностей в житті кожної людини й усієї планети.

Серед усіх геніальних винаходів людства одне з провідних місць посідає сім'я, родина – спільнота людей, об'єднаних на основі шлюбних і кровних зв'язків, що складається з чоловіка, жінки, дітей та інших близьких родичів, які живуть разом, ведуть спільне господарство і між якими встановлюються багатосторонні стосунки: між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми, братами і сестрами й іншими родичами [2; с.320]. В сім'ї, через сім'ю, в умовах родинного побуту, праці, дозвілля формуються первинні ціннісні орієнтації та соціальні настанови молодого покоління. Як зазначає Щербань П.М., сім'я – невисипуща хранителька моральних чеснот, національних звичаїв і традицій, пам'яті предків, невтомна плекальниця роду, совісті та честі минулих, сучасних та майбутніх поколінь. Таким чином, високоорганізована, національно свідомо українська сім'я – це духовний храм України-матері. Тому й виховний вплив родини на формування та етнізацію особистості, на щоденне наше буття переоцінити неможливо. [7; с.3]

Особливу увагу на проблеми моральної й духовної підготовки молоді звернув видатний педагог Василь Сухомлинський стверджуючи що, сім'я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави.

Перш ніж відчувати потяг до особи протилежної статті, людина повинна навчитися більше віддавати, ніж брати від інших, – віддавати тепло своєї душі й отримувати від цього глибоке задоволення.

Умійте творити велике, безцінне духовне багатство подружнього життя – взаємну любов, справжню людську любов, любов красиву і шляхетну, чесну і віддану. Це сонце, що гріє і світить вашим дітям. Умійте берегти і шанувати, звеличувати і удосконалювати людську любов – найтонше і найпримхливіше, найтендітніше і найміцніше, найкрихітніше і наймогутніше, наймудріше і найшляхетніше багатство людського духу.

Мужність чоловіка, батька полягає в умінні захищати й оберігати дітей і дружину. Моральний обов'язок і відповідальність чоловіка вимагають від нього бути головним годувальником сім'ї. [6]

Досліджуючи національну систему родинного виховання М. Г. Стельмахович наголошує, в українській родині послідовно утверджується культ

матері, її особливого авторитету і значення в житті кожної людини. Функція батька особлива. Від слова "батько" походять поняття "батьківщина" – спадщина від батьків, і величне, глибоко патріотичне поняття "Багьківщина". Приклад батька, слово батька, згадка про батька змалку закарбовується в пам'яті людини і зберігається до кінця життя. Сім'я з бабусею та дідусем, з їхніми життєвою мудрістю й душевною щедрістю була, є і завжди буде вершиною досконалості української родини, найголовнішим осередком, в якому зберігаються й примножуються норми і традиції українців.[5; с.48]

Сім'я є соборною частиною суспільного організму, зазначає О.І.Вишневський. Традиційно стосунки в українській родині будувалися на визнанні християнських сімейних чеснот, серед яких головними були і, зрештою, залишаються подружня вірність та готовність піклуватися одне про одного до смерті, опіка над дітьми, над батьками і старшими в сім'ї, взаємна повага і любов до батьків, гармонія стосунків поколінь, спільність духовних інтересів членів сім'ї; пошана до свого роду, до могол предків; працьовитість, гостинність, дотримання звичаїв; відкритість щодо суспільного життя; багатодітність тощо. Саме такі цінності сімейного життя виділив у "кодексі цінностей сучасного українського виховання" О.Вишневський. [1; с.113]

Вирішення певних життєвих труднощів та ситуацій вимагає від молодого подружжя певного досвіду, внутрішніх сил, об'єднання фізичних та духовних ресурсів як чоловіка так і дружини. Вступаючи в шлюб часто молоде подружжя не замислюється про значущість своїх дій, про зобов'язання один перед одним, про обмеження власної свободи та відповідальності за дітей та сім'ю. Важливою рисою особистості, для створення гармонійного шлюбу, напевно є, спрямованість на іншу людину, яка включає в себе вміння враховувати її інтереси, звички, уподобання, смаки, а також прийняття вимог, обов'язків та стандартів поведінки, що регулюють сімейне життя. Серед них ми можемо виділити:

- повага гідності і прав інших членів сім'ї, дотримання принципу рівності в стосунках;

- готовність взяти на себе сімейні обов'язки та відповідальність за майбутніх дітей та шлюбного партнера;

- розуміння духовних потреб та стану іншої людини, уміння пристосовуватися до рис характеру. Відомий соціолог В.Сисенко досліджуючи дане питання ввів поняття здатність до шлюбу та його складові:

1. Здатність турбуватися про іншу людину, до самопожертви їй служити, активно робити добро;

2. Здатність співчувати, співпереживати, жаліти, тобто входити в емоційний світ іншого партнера, розуміти його радощі і горе, успіхи й невдачі, перемоги й поразки, знаходити духовну єдність;

3. Здатність до кооперування, співпраці, між людського спілкування, наявність вмінь і навичок до багатьох видів праці, організації домашнього затишку.

4. Висока етична культура, що передбачає вміння бути терплячими і поблажливими, великодушними і добрими, сприймати іншу людину з усіма її дивацтвами й недоліками, придушувати власний егоїзм. [3; с.84]

В сім'ї людина відновлює свої фізичні та духовні сили, заряджається позитивною енергією. Єдність, міцність, стабільність сім'ї забезпечується взаємною любов'ю, взаємопідтримкою, правовою, економічною, моральною взаємовідповідальністю. Українська сім'я переживає глибоку кризу. Молоде подружжя стикнулося з багатьма проблемами, значною мірою втратило здатність виконувати необхідні для суспільства функції та опинилося в кризовому стані. Кризові явища сучасної сім'ї стосуються економічних, демографічних та духовно-моральних основ, до яких ми можемо віднести низьку культуру суспільного життя, невисокий економічний рівень більшості сімей, загострення конфліктів між поколіннями, високий процент розлучень, але особливе місце посідає перевантаженість жінки в сім'ї та на роботі.

Особливе становище жінки в родині є ключем до розв'язання багатьох проблем. В українській родині традиційно жінка виконувала обов'язки Берегині роду. Вона створювала в сім'ї затишок, виховувала найкращі риси особистості: працьовитість, людяність, патріотизм, цим і пояснюється матріархальний характер української родини, де вся влада належить жінці. Вона стояла на сторожі лагідної, світлої, доброї атмосфери в домі. Тому спосіб життя українців, їх ідеал людини, характер моралі підпорядковані нормам, які є типовими для жінки. Звідси генетичні риси українців – сердечність, щирість, гостинність, доброта, працьовитість. Українська жінка завжди втілювала мудрість. Про це стверджує Василь Сухомлинський, дівчино, будь мудрою і вимогливою в кохані. Жіночність – це найвищий прояв людської краси. Щасливою ти будеш відчувати себе лише тоді, коли будеш мудрою. Коли в присутності хлопця або при згадці про нього в тебе частіше заб'ється серце, коли тобі захочеться, щоб він дивився на тебе з подивом і захопленням, вважаючи єдиною у світі,- це означає, що в тебе прокинулася Жінка-Матір. Жінка – це могутня, ласкава і ніжна сила, що виховує справжнього чоловіка. Мужність жінки творить духовну шляхетність, красу, відданість, вірність чоловіка. [6]

У народі кажуть: "Нещаслива та сім'я, де жінка сумна". Благополуччя сім'ї залежить від жінки – її теплового погляду, усмішки, внутрішнього світу. Сучасна жінка перевантажена вирішенням різноманітних проблем, часто займає позицію годувальника в сім'ї, не в повній мірі реалізу-

вавши своє природне право на виховання дітей, охорону родинного гнізда. Вона практично втратила здатність до кооперування, і це проявляється перш за все у бажанні і можливостях жінки вирішувати все самій. З одного боку це призводить до набуття відповідних якостей: впевненості, відповідальності, домінування, самостійності, а з іншого – жінка повністю знецінює роль і позицію чоловіка, замінивши його соціальні ролі та природне покликання бути вірним чоловіком, добрим хазяїном, годувальником сім'ї, авторитетним батьком, вимогливим вихователем своїх дітей.

Чоловік – опора сім'ї, а дружина – її краса, як зазначає Щербань П.М. Мати – невичерпне джерело добра, все розуміння та всепрощення. Завдяки її життєлюбству, милосердю та безкорисливості створюється, міцніє і зростає сім'я. Жінка, яка втратила почуття доброти, відданості, турботи, готовності зігрівати своїм коханням, – це нещастя. Нещастя для неї, і для всього світу. Жінка, яка перестала бути жінкою, – це кінець, виродження людського роду. [7; с.84].

Рівень ставлення чоловіка до дружини визначає його зрілість, а турбота про неї його моральну висоту або навпаки – зіпсованість і моральну вбогість. Про особливу роль жінки сказано і написано дуже багато, та чомусь про особливе становище чоловіка, навпаки. Це напевно пов'язано перш за все з роллю, яку займає чоловік в сім'ї, а саме забезпечення побутових умов, добування грошей. І знову звернемося до порад Василя Сухомлинського, який стверджує, що ставши чоловіком, ти став громадянином двічі, бо створив сім'ю. Поважай дівчину, бережи її честь, гідність, гордість, незалежність. Дівчина, яка пробудила в тебе почуття симпатії, може стати твоєю дружиною, матір'ю твоїх дітей. Вона повторить тебе і себе у новому поколінні. Умій любити матір своїх дітей, дорожити її здоров'ям, красою, честю, оберігати її від хвороб, втоми, несправедливості. Хороший чоловік творить красу дружини своєю любов'ю. [6]

Батьківська роль включала в себе відповідальність за виховання, перш за все, сина. Батьку, виховай сина, щоб було кому перевершити тебе. В цьому рух життя. В кожному "гідкому каченяті" живе білий лебідь – не губи, а пробуджуй його. Ти повторив себе у своєму синові – у нього твої очі, твоє волосся, твої рухи... Але чи зможеш ти повторити у ньому свою душу, чи зможеш створити людину таку ж красиву як ти, і красивішу, ніж ти?[6]

Протягом багатьох поколінь традиційні ролі батька і чоловіка залишалися незмінними. Функція забезпечення дружини та дітей закріпилася за чоловіком в ході історичного розвитку та пов'язана з виникненням приватної власності. Разом з тим чоловік не лише годувальник, від нього чекають ласки та ніжності, активної турботи про дітей.

Та складні соціально-економічні умови вимагають від чоловіка бути професійно підготовленим для забезпечення себе, дружини, дітей, тому дуже часто він є джерелом фінансової підтримки сім'ї. У зв'язку з цим все більше і більше батьків передають свої виховні функції дружині.

Але все ж таки роль батька у вихованні дітей особлива, вона визначає його відповідальність. Праця батька, який має на меті турботу про здоров'я та благополуччя сім'ї, стає осередком його моральності. Традиційно в українській родині батько захищає та оберігає дітей та дружину. Моральний обов'язок та відповідальність вимагають від нього бути головним годувальником в сім'ї. Чоловік завжди керував, приймав важливі рішення, він був найбільш досвідченим, вмілим, обізнаним, з усіх членів сім'ї. До недавнього часу традиційна модель батьківства була найбільш поширеною, але із зміною професійної і трудової зайнятості жінки, змінилося їх положення в сім'ї та життєві стратегії. Якщо раніше жінка економічно та соціально залежала від чоловіка, то тепер, у багатьох сім'ях відповідальність за матеріальне забезпечення беруть на себе жінки. А це призвело до розподілу не лише обов'язків, а й виховних функцій.

У традиційній моделі роль батька у вихованні дітей переважно допоміжна. Але сучасна модель вимагає від чоловіка "нового образу", який проявляється перш за все у вмінні вступати в емоційний контакт, прояві турботи та догляду за дитиною. Поява сучасної моделі батьківства пов'язують з демократичними, гуманістичними тенденціями в суспільстві, рівноправністю подружжя у розподілі прав і обов'язків у родині. Батько і мати в сучасній сім'ї представлені як рівноправні партнери. Щасливою сім'я буде лише при правильному розподілі та прийнятті соціальних ролей, який повинен ґрунтуватися, в першу чергу на засадах родинної моральності.

"Чоловік і жінка – найкраща в світі спілка", – так сказав народ про спільне життя подружжя засноване на коханні та відданості. Любов посідає основне місце в системі традиційних моральних цінностей українців і залишається основоположним чинником шлюбно-сімейного життя. Збереження цього почуття, це наполеглива кропітка праця. Недарма Василь Сухомлинський стверджував, що людська любов – це союз душі і тіла, розуму й ідеалу, щастя й обов'язку. Людська любов -це безцінне багатство людського духу, мистецтво, від якого залежить міцність шлюбу як союзу душі і тіла, розуму й ідеалу, щастя й обов'язку. Людину ми творимо любов'ю – любов'ю батька до матері і матері до батька, любов'ю матері і батька до людей, глибокою вірою в гідність і красу людини. Чудові діти виростають у тих сім'ях, де батько й мати по-справжньому люблять одне одного і разом з тим люблять і поважають людей. Любити дружину означає поважати її, берегти, обо-

жнювати, вірити розумом і серцем, що вона найкраща з усіх жінок світу, бо вона твоя дружина і мати твоїх дітей.[6]

В українській духовній традиції любов є головною моральною чеснотою людини – виявом життєтворної сили й волі духу в чистому серці. Звідси наш одвічний моральний принцип: "Любов дає лад усьому". В любові людина пізнає себе й здійснює життєву програму власної душі. Через любляче серце пролягає внутрішній духовний шлях від людини до людини, й силою любові люди досягають ладу в особистому й суспільному житті.

Кризові явища українського суспільства, пов'язані з ринковими відносинами та глобалізацією негативно впливають на національні традиції, звичаї, а особливо родинні. Агресивний вплив, як правило, посилюється через ЗМІ, яке пропагує позашлюбні зв'язки, дошлюбний сексуальний досвід, вибір сексуальної орієнтації, що підриває здорову основу інституту сім'ї. Тому нині життєстверджуючого сенсу набуває відновлення родинних традицій і звичаїв і виховання на основі них молодого подружжя. Традиції родинного виховання склалися упродовж багатьох століть і зміцнювалися в ході історичного розвитку людства. Формування особистих якостей молодого подружжя відбувається на основі традицій та звичаїв. Сім'я не просто включається в національну спільність людей, засвоєння традицій має світоглядний характер, через них формуються моральні ідеали, духовні цінності, які сягають своїм корінням глибокої давнини, де ідеалом була чесна праця, турбота про ближнього.

Головним охоронцем ладу в родині та суспільних взаєминах був звичай, який зобов'язував кожного члена роду вивчати і знати свій родовід. Повага та любов до звичаїв і традицій свого роду, сім'ї, починалася з цінування сімейних реліквій, предметів побуту, переказів, фотографій та іншої інформації про життя предків, забезпечуючи тим самим духовний зв'язок між поколіннями.

В українській родині завжди панував культ гостинності. У селі і досі живе звичай "шапкування" (зайшов у хату – скинь шапку, посміхнись, привітайся: "Здрастуйте, у вашій хаті на хліб-сіль багатий") [8; с.148]. Ці традиції виховували моральні чесноти – повагу, ввічливість, доброзичливість. Кожен член родини мав певні обов'язки перед іншими членами та громадою, тому що родина була соціальним осередком. Родинні традиції завжди допомагали розвивати моральні якості, формували ціннісні орієнтації та світоглядну свідомість. Родинно-сімейних традицій дуже багато, до них відносяться родинно-трудова, родинно-оздоровча, родинно-мистецька, родинно-побутова, традиції добросусідства, побратимства та інші зумовлюють поведінку людей у повсякденному житті.

Роль традицій в розвитку людства можна порівняти з роллю пам'яті в розвитку окремої людини. Основна функція пам'яті – це збереження набутого досвіду. Якби людина не володіла пам'яттю вона не могла б існувати, рухатися вперед, бо лише попередній досвід, враження, думки дають можливість пристосуватися до нових умов життя. Тому можна зробити висновок, що традиції в розвитку людства і окремих націй мають таке ж значення. Молоде покоління отримує від старших здобутки культури, їм не має потреби вигадувати щось нове, а продовжувати і вдосконалювати те, що вже передалося від предків. Цілісність нації визначає зв'язок минулих, сучасних і майбутніх поколінь. Таку цілісність передусім підтримують традиції, які зберігають все те, що відрізняє нас від інших народів. Відмовитися від традицій, означає відмовитися від своєї національності.

З давніх-давен українці розглядали сім'ю, як святиню, де союз чоловіка і жінки підносився до рівня святині. Сім'я вважалася святиною духу, благородних емоційних переживань, любові і вірності, щоденного живого спілкування, співпереживання, синівської і дочірньої вдячності, родинної солідарності, теплоти людських сердець. Родинні обряди охороняли цінність сім'ї, зберігали святість людських стосунків.

Сучасне молоде подружжя, нажаль, обирає прагматичну орієнтацію, поставивши матеріальні цінності над духовними, ігноруючи традиції, які береглися і передавалися з покоління в покоління. Молода сім'я повинна пам'ятати, що традиції завжди були запорукою існування міцної родини, ладу в сім'ї. Збереження традицій основа для побудови справжньої сім'ї, де всі живуть цілеспрямованим життям згуртованого, здорового колективу, де панує дух взаємодопомоги, тепла, щирої турботи, де всі люблять і поважають один одного. Нажаль, моральне удосконалення особистості не завжди збігається з соціальним прогресом. А гонці за матеріальними цінностями та забезпеченні нормальних умов існування, утискуються духовні.

Саме тому в центрі уваги повинна бути максимально розвинена сім'я, яка через "окультурнені", трансформовані прагматичні цінності рухається в напрямку духовного зростання, будує правильну систему цінностей, в якій пріоритет залишається за духовними.

З огляду на це, допомога з боку держави повинна ґрунтуватися на двох взаємозалежних позиціях: забезпечити гідні умови життя, підтримка на належному рівні основних потреб та залучення до морального самотворення молодого подружжя, розвиток духовної складової. Потрібно здійснювати змістовну, системну роботу щодо пропагування сімейних, родинних, духовних і моральних цінностей, а також необхідно зважати на стан матеріального забезпечення молоді, впроваджувати відповідні заходи, за яких людині гарантуються гідні умови життя.

Дотримання родинно-сімейних традицій, що охоплюють всі сфери людського життя, регулюють сімейні відносини, це і є відновлення родинної моральності. Це ті найменші елементи, які об'єднують і цементують окремих людей в одну родину, підтримуючи її цілісність та зв'язок між поколіннями.

Список використаних джерел

1. Вишневецький О. Сучасне українське виховання. Педагогічні нариси. – Львів, 1996. – 238 с.
2. Родинно-сімейна енциклопедія/ За ред. Ф. С. Арвата. – Київ: Богдана, 1996. – 438 с.
3. Сысенко В.А. Супружеские конфликты. – М.: Наука, 1989. – 266 с.
4. Стельмахович Г. П. Виховний потенціал української родини // Учитель, 1998. – № 6, С.52-55.
5. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К.: ІЗМН, 1997. – 232 с.
6. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка \ Вибр. Твори. В 5-ти томах. – Т-5. – К., 1977.
7. Щербань П. М. Памятай імя своє: Заповіді сімейної педагогіки: Навч. Посібник.-К.: Вища шк., 2006.-191 с.: іл.
8. Яценко Т. О. Історичне коріння українського народного виховання // Українська література в загальноосвітній школі, 2001. – № 3, С.148-155.

Spisok vikoristanix dzherel

1. Vishnevs'kij O. Suchasne Ukraïns'ke vixovannya. Pedagogichni narisi. – L'viv, 1996. – 238 s.
2. Rodinno-simejna enciklopediya/ Za red. F. S. Arvata. – Kiïv: Bogdana, 1996. – 438 s.
3. Sy'senko V.A. Supruzheskie konflikty'. – M.: Nauka, 1989. – 266s.
4. Stel'maxovich G. P. Vixovnij potencial Ukraïns'koï rodini // Uchitel', 1998. – № 6, S.52-55.
5. Stel'maxovich M.G. Ukraïns'ka narodna pedagogika. – K.: IZMN, 1997. – 232 s.
6. Suxomlins'kij V.O. Bat'kivs'ka pedagogika \ Vibr. Tвори. V 5-ti tomax. – T-5. – K., 1977.
7. Shherban' P .M. Pamyataj imya svoje: Zapovidi simejnoï pedagogiki: Navch. Posibnik.-K.: Vishha shk., 2006.-191 s.: il.
8. Yacenko T. O. Istorichne korinnya Ukraïns'kogo narodnogo vixovannya // Ukraïns'ka literatura v zagal'noosvitnij shkoli, 2001. – № 3, S.148-155.

Yarmolenko L.V. Psychological features of morality of the young married couples: theoretical aspects. Family the natural and most proof forming of human society that mortgages bases of valued-motivational sphere of personality influences on forming of her character. Family accumulates in itself all signs of society, and as in focus represents life of our country. Family represents the stages of historical development of any people and keeps the signs of old ethnoss. But at the same time, family is not something absolutely permanent and unchanging.

Ukrainian family always was and remains the best educator, transmitter of national ideals. In Ukraine the cult of family dominated since olden times, cult of honour to the parents and the family, cult of house. Attaining a root in grey antiquity, Ukrainian family was folded and became stronger in continue many centuries. The most characteristic sign of the Ukrainian ethnoss is long family that is named by birth. It unites the married couples, parents and children, that includes simultaneously a few generations and bound by blooded and domestic relations.

Folded family of tradition during many centuries and became stronger during historical development of humanity. Since olden times Ukrainians examined family and family as a sacred object, and education of children, as a saint duty is paternal: due to education in family people continued itself in the children, generated the national spirit, character, mentality, traditional domestically domestic culture. The main guard of line-up in public mutual relations and families was a custom. Respect and love to the family, native family begins with valued relation of domestic relicts, objects will visit and other information about life of past generations.

The modern young married couples, unfortunately, elect a pragmatic orientation, putting material values above spiritual, ignoring traditions that were careful and passed from a generation in a generation. Maintenance of traditions is basis for the construction of the real family, where all live by purposeful life of the healthy collective joined, where the spirit of mutual help, heat, sincere anxiety dominates, where all love and respect each other.

Key words: family, genus, family, young couple, traditions, customs, husband, wife, family morality.

Отримано: 10.05.2014 р.

УДК 159.9.01:159.9.075

Ятчук М.С.

НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ятчук М.С. Напрями стимулювання професійно-особистісного розвитку працівників державної пенітенціарної служби України. У статті розглядається проблема гармонійного розвитку персоналу кримінально-виконавчої служби. Виділено перешкоди гармонійного розвитку особистості працівників пенітенціарної служби. Запропоновано шляхи стимулювання розвитку особистості працівників пенітенціарної служби України.